

ประวัติความเป็นมาและบทบาทของสหภาพแรงงาน

๑. ประวัติความเป็นมาของสหภาพแรงงาน

เชื่อกันว่า สังคมมนุษย์ในระบบกึ่ง เกิมนั้นอยู่กันเป็นเผ่า ทำมาหากิน โดยการ เก็บพืชผักผลไม้ในป่าล่าสัตว์เป็นอาหาร เครื่องมือเครื่องใช้ประดิษฐ์ขึ้น ง่ายๆ จากหิน กระดูกหรือเขาสัตว์ ต่อมาสังคมมนุษย์ขยายใหญ่ขึ้น มนุษย์รู้จัก การเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ ประกอบการกสิกรรมเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว มีการแลกเปลี่ยนสินค้ากันบ้าง เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่คนขาดแคลนแต่ไม่ถึง ขนาด เป็นการค้าขายแต่อย่างใด

จากนั้นสังคมมนุษย์วิวัฒนาการมาเรื่อยๆ จนกระทั่ง เป็นรูปนกรรัฐ เป็นรัฐประชาชาติหรือประเทศ มีระบบการเมืองการปกครอง ระบบเศรษฐกิจ อนุกรมเนียม ประเพณีตลอดจนวิชาการ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกิดขึ้นมากมาย เกิดระบบสังคมที่มีชั้นชั้น เช่น มีพวกราชา พวกขุนนาง พวกไพร่และพวกทาส เป็นต้น

ในยุคทาสนั้น ทาสเป็นเสมือนเครื่องมือเลี้ยงที่เลี้ยงไว้เพื่อใช้แรงงาน มีความสัมพันธ์กันเป็น นายทาสกับทาส ทาส เป็นเพียงสมบัติอย่างหนึ่งที่ซื้อขายกันได้ ผลตอบแทนจากการใช้แรงงานในการทำงานของทาสก็คือปัจจัยการครองชีพที่พอประทังชีวิตไปวันๆ ลักษณะของทาสจึงไม่อาจนับ เป็นการ ขายแรงงานอย่าง ลูกจ้างคนงานในปัจจุบัน แต่ประวัติศาสตร์ในช่วง เดียวกันนั้นมีกลุ่มบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่ได้ประกอบอาชีพด้วยการกสิกรรมและไม่ใช้ทาส บุคคลดังกล่าวเป็นพวก แรงงานอิสระที่ประกอบอาชีพด้วยงานหัตถกรรมหรืองานฝีมือ เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน ส่วนมากผู้ที่ร่วมทำงานจะเป็นคนในครอบครัวช่วยกันทำ ไม่มีลูกจ้าง หรือจะมีอยู่บ้างก็คือพวกที่มาฝึกหัดงานซึ่ง เป็นลูกจ้างชั่วคราวเฉพาะช่วงที่มาฝึกหัดงานเท่านั้น และ เมื่อมีฝีมือแล้วก็มักจะแยกตัวไปมีกิจการ เป็นของตนเอง ในสมัยนี้ ได้มีการก่อตั้ง "สมาคมช่างฝีมือ" (Guild) ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้

การพิทักษ์คุ้มครองสาขาอาชีพต่างฝีมือของพวกตน เช่น กำหนดระยะเวลาการฝึก กำหนดราคาค่าเงินค่าที่ผลิตขึ้นตลอดจนอัตราค่าจ้างที่ต้องจ่ายให้แก่ช่างฝึกหัด แต่จุดประสงค์ที่สำคัญนั้นก็เพื่อพิทักษ์สิทธิพิเศษในสาขาอาชีพของพวกตน และเป็นการที่ถกกันมิให้บุคคลอื่น เข้ามาร่วมงานเป็นช่างฝีมือชนิดนั้นได้ง่ายๆ (๑) ถึงอย่างไรก็ตามการรวมกลุ่ม เช่นนี้ไม่อาจนับ เป็นรูปของสหภาพแรงงานตามรูปแบบและความหมายในปัจจุบัน

ในปลายศตวรรษที่ ๑๘ และช่วง ของศตวรรษที่ ๑๙ ได้มีการปฏิวัติอุตสาหกรรมเกิดขึ้นในประเทศตะวันตก ทำให้ระบบการผลิตเปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างมากมาจากการผลิตที่เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนแล้วขยายตัวกลายเป็นโรงงาน และมีคนงานมากมาย กรรมวิธีการผลิตก็ได้เปลี่ยนแปลงไปมากเช่นกัน เช่น ได้มีการนำเครื่องจักร เครื่องยนต์กลไกมาใช้แทนกำลังของมนุษย์และสัตว์ นำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ตลอดจนนำเอาพลังงานจากธรรมชาติ เช่น พลังลม พลังน้ำ ฯลฯ มาใช้ในการอุตสาหกรรมอีกด้วย

กระบวนการผลิตแบบใหม่นี้ได้ก่อให้เกิดปัญหากระทบกระเทือนต่อการจ้างไม่ใช่น้อย เพราะการใช้เครื่องจักรแทนแรงงานมนุษย์ทำให้ความจำเป็นที่ต้องใช้แรงงานคนลดน้อยลง ประกอบกับระบบ เศรษฐกิจแบบ เสรีนิยมที่มีการแข่งขันกันแสวงหากำไรให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การประกอบกิจการจะต้องพยายามให้มีต้นทุนต่ำที่สุดและได้กำไรมากที่สุด การรกดค่าแรงให้ต่ำลงนับ เป็นวิธีลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลงวิธีหนึ่ง นายจ้างสมัยนั้นจึงนิยมให้ลูกจ้างทำงานอย่างหนักและจ่ายค่าจ้างให้ในอัตราที่ต่ำที่สุด สวัสดิการต่างๆ จักได้มีเพียง เล็กน้อย ทำให้ลูกจ้างคนงานได้รับความเดือดร้อนอย่างหนัก ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนถูกเอารัดเอาเปรียบและได้รับความทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัสจนไม่อาจทนต่อไปได้

๑ จำนวนที่ สมประสงค์, การแรงงานสัมพันธ์ หลักและวิธีปฏิบัติ,

ในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมนั้น เป็นระบบที่เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันอย่างสมบูรณ์ รัฐจะไม่เข้าแทรกแซงการดำเนินงานของธุรกิจเอกชน ฝ่ายลูกจ้าง เมื่อได้รับความกดดันจากสภาพความเป็นอยู่และสภาพการจ้างที่รวมตัวกันเข้าก่อตั้งสมาคมอาชีพขึ้น เพื่อต่อสู้กับนายจ้างแต่ก็ประสบอุปสรรคสำคัญอย่างยิ่งคือรัฐบาลของประเทศต่างๆ ในสมัยนั้น รัฐบาลได้ใช้อำนาจทางนิติบัญญัติกำหนดเป็นกฎหมายห้ามการรวมตัวกันทั้งฝ่ายลูกจ้างและฝ่ายนายจ้าง

เริ่มในปี ค.ศ. ๑๗๙๐ ฝรั่งเศสได้ออกกฎหมาย Le Loi De Chapelier

ห้ามกำหนดประชาชนรวมกลุ่มอย่างเค็ดซาคและยกเลิกสถาบันอาชีพต่างๆ ส่วนประเทศอังกฤษในช่วงปี ค.ศ. ๑๗๙๙ - ๑๘๐๐ ได้ออกกฎหมาย Combination Act.

บัญญัติว่าสัญญาใดก็ตามที่ลูกจ้างคนงานหรือผู้ใดทำขึ้นเพื่อเป็นการขอขึ้นค่าจ้าง การขอเปลี่ยนแปลงชั่วโมงการทำงานหรือการชักชวนการทำงานของผู้หนึ่งผู้ใดถือว่าเป็นการกระทำผิดกฎหมายและห้ามมีการรวมกลุ่มกันโดยเค็ดซาคทั้งฝ่ายลูกจ้างและฝ่ายนายจ้าง ผู้ฝ่าฝืนจะถูกลงโทษทางอาญานอกจากนี้ประเทศอื่นๆ ในยุโรปก็ได้ออกกฎหมายในทำนองเดียวกันซึ่งเหตุผลก็คือเพื่อให้เกิดระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมอย่างสมบูรณ์และยังมีเหตุผลทางการเมืองประนีประนอมอยู่เพราะในระหว่งเวลานั้นแนวความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติกำลังถูกลดอยู่ในกลุ่มประเทศดังกล่าว รัฐบาลจึงมีที่ทำได้เป็นปฏิปักษ์ต่อการรวมกลุ่มของลูกจ้างคนงาน

การมีกฎหมายห้ามอย่างเคร่งครัด ในทางปฏิบัติกลับไม่ได้ผลอย่างแท้จริงเพราะว่าลูกจ้างคนงานได้มีการรวมกลุ่มกันอย่างลับๆ ในสาขาอาชีพต่างๆ และดำเนินการแบบสมาคมใต้ดิน ฝ่ายนายจ้างเองหากจะไม่ยอมเจรจาต่อรองด้วยก็เกรงว่าอาจจะต้องเผชิญกับปัญหาการเกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้นมาได้และก็ได้เกิดขึ้นอยู่แล้วเนื่องจากรัฐจำเป็นต้องเลือกเอาทางสันติวิธีที่แบบเปิดเผยบนดิน^(๑) และในเวลาต่อมาก็เป็นที่ประจักษ์ชัดแก่รัฐบาลประเทศต่างๆ ว่าการมีกฎหมายดังกล่าว

^๑ จอห์น คี สมประสงค์, การแรงงานสัมพันธ์ หลักปละวิธีปฏิบัติ.

ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้างกับนายจ้างเป็นไปอย่างเสรีและไม่สามารถ
ระงับยับยั้งการรวมกลุ่มของลูกจ้างคนงานได้ ทำให้สมาคมเหล่านี้กลายเป็นสมาคม
ลับ คำเนิการควยวิธีการรุนแรงใช้อำนาจมือบังคับซึ่ง เป็นอันตรายต่อความสงบ
เรียบร้อยของบ้านเมืองยิ่ง ประเทศอังกฤษจึงเป็นผู้นำในการยกเลิกกฎหมาย
Combination Act. ก่อนและต่อมาฝรั่งเศสและเยอรมันก็ได้ยกเลิกกฎหมายทำนอง
เดียวกันมาตามลำดับเช่นกัน

ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๗๑ - ๑๘๗๕ อังกฤษได้ออกกฎหมายว่าด้วย
สหภาพแรงงานโดยมีเจตนารมณ์รับรองฐานะของสหภาพแรงงานรวมทั้งให้สิทธิใน
การนัดหยุดงานได้โดยไม่ผิดกฎหมาย ต่อมาประเทศต่างๆ ก็ได้ออกกฎหมาย
ลักษณะเดียวกันนี้ออกมาอย่างแพร่หลาย จากนั้นสหภาพแรงงานจึงได้วิวัฒนาการ
ก้าวหน้ามาเรื่อยๆ จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจและ
การเมืองในที่สุด

ในปัจจุบัน สหภาพแรงงานนอกจากจะมีอยู่และดำเนินการตามสถาน
ประกอบในแต่ละประเทศแล้วยังได้มีการก่อตั้ง เป็นองค์การ ของลูกจ้างในระดับ
สากลระหว่างประเทศ เพื่อให้ความช่วยเหลือสนับสนุนองค์การลูกจ้างตามประเทศ
ต่างๆ โดยทั่วไป

๒. บทบาทของสหภาพแรงงาน

จากประวัติความเป็นมาของสหภาพแรงงาน หากจะกล่าวโดยสรุป
แล้ว บทบาทของสหภาพแรงงานพอจะแยกกล่าวได้ ดังนี้

๒.๑ การเป็นสมาคมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และกักกันคนภายนอก

จากที่กล่าวมาแล้วว่า การรวมตัวของลูกจ้างคนงานในระยะแรกๆ
เป็นการรวมกลุ่มของพวกข้างฝีมือ บทบาทของสมาคมจึงเป็นไปในลักษณะของการ
ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มอาชีพเดียวกัน ก็กักกันคนภายนอก เข้ามาร่วม
อาชีพ ซึ่งก็มีลักษณะเกิดขึ้นคล้ายๆ กันทั้งในยุโรปและสหรัฐอเมริกาหรือแม้แต่

ประเทศกำลังพัฒนาต่างๆ ไปของระยะเริ่มแรก

๒.๒ การใช้ความรุนแรงในการต่อสู้

แรกๆ นั้น เกิดขึ้นจากการออกกฎหมายของฝ่ายรัฐมาห้ามการรวมกลุ่ม ทำให้เกิดสมาคมลับ ซึ่งสมาคมลับนี้ ดำเนินการอย่างซอเนเร็น แอมเรียกร้องและเจรจาต่อฝ่ายนายจ้าง ซึ่งหากไม่ได้ผลก็มักจะใช้วิธีการรุนแรง เช่น มีกบฏกงานเล็กๆ หรือใช้ว่านายจ้างมีคในการข่มขู่ เช่น สมาคมอัศวินแห่งแรงงาน (The Knights of Labour) ในสหรัฐอเมริกาที่นิยมใช้วิธีการรุนแรง หรือในยุโรปก็มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ซึ่งก็ทำให้เกิดความปั่นป่วนโดยทั่วไป

ต่อมา เมื่อรัฐบาลประเทศต่างๆ ได้ยกเลิกกฎหมายห้ามการรวมกลุ่มและออกกฎหมายมารับการมีสหภาพแรงงานแล้ว สหภาพแรงงานจำนวนมากก็ยังคงนิยมใช้วิธีการรุนแรงในการต่อสู้เพื่อให้ได้ประโยชน์ต่างๆ ตามที่ตนต้องการ เช่น การนัดหยุดงาน การทำงานให้ช้าลง การปิดล้อมโรงงาน การบอยคอตต์ (Boy Cott) ไม่บริโภคสินค้าของนายจ้าง รวมทั้งการก่อจลาจล ซึ่งนายจ้างเองก็ให้พยายามต่อต้านโดยการออก "บัญชีดำ" หรือแจ้งรายชื่อผู้นำแรงงานในหมู่นายจ้างด้วยกันไม่ให้รับเข้าทำงาน หรืออาจจะใช้วิธีการจ้างผู้อื่นมาทำงานแทนผู้หยุดงาน เช่น ในประเทศอังกฤษ กรณีคนงานรถไฟ บริษัท Traffeo Rail way Company นัดหยุดงาน นายจ้างได้จ้างคนอื่นมาทำแทน แต่กลุ่มผู้นัดหยุดงาน ก็ได้ขัดขวางการทำงานของผู้มาทำแทนทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินขึ้นมากมาย นอกจากนี้นายจ้างยังได้ใช้วิธีการทำสัญญากับลูกจ้างว่าจะไม่เข้าร่วมสหภาพแรงงาน ซึ่งสัญญาแบบนี้ในสหรัฐอเมริกาเรียก "สัญญาหมาเห่าสีอง (Yellow - dog Contract)

๒.๓ การเจรจาทอรรวมและการนัดหยุดงานทั่วไป

ลักษณะของบทบาทของสหภาพแรงงานในแง่ที่เกิดขึ้นหลังจากการรวมตัวเป็นสหภาพแรงงาน ที่ใหญ่โตขึ้นมีสมาชิกมากมาย และมีการรวมตัวกันระหว่างสหภาพเกิดสหภาพแรงงาน ซึ่งเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น

ในประเทศอังกฤษ เริ่มเกิดสหภาพแรงงานเล็กๆ ในกิจการสิ่งทอแล้วขยายตัวไป
 ในกิจการอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ แล้วมีการรวมตัวกันในระดับท้องถิ่น ระดับ
 ภูมิภาคและระดับชาติ ทำให้เกิดพลังอำนาจที่เข้มแข็งมาก บทบาท ของสหภาพ
 แรงงานในช่วงนั้นก็จะเป็นเรียกร้องค่านายจ้าง หรือมีการเจรจาเมื่อมีข้อขัดแย้ง
 หากตกลงกันไม่ได้หรือนายจ้างไม่ยินยอม สหภาพแรงงานก็มักจะดำเนินการหยุด
 งาน และเมื่อมีการรวมตัวกันเป็นสภาสหภาพ ก็มีการช่วยเหลือกัน เช่น ร่วมกัน
 หยุดงานด้วย เพื่อเป็นการบีบให้นายจ้างของตนช่วยเจรจาให้นายจ้างที่เป็นคู่กรณี
 ยินยอมตามสหภาพแรงงาน เช่น กรณี "การนัดหยุดงานทั่วไปครั้งยิ่งใหญ่

(General Strike) การหยุดงานเริ่มขึ้นในอุตสาหกรรมเหมืองแร่ และ
 กลายเป็นการนัดหยุดงานในอุตสาหกรรมสำคัญๆ ทั่วประเทศ เพราะสหภาพแรง
 งานทั่วไปเห็นใจและให้การสนับสนุนให้ความร่วมมือ ผลจากการนัดหยุดงาน
 ทั่วไปครั้งนั้นรัฐบาลอังกฤษจำเป็นต้องจัดตั้งคณะกรรมการระงับการนัดหยุดงาน
 ขึ้นพิจารณาแก้ไข และออกกฎหมายเกี่ยวกับระงับข้อพิพาท Trade Disputes
 Bill กำหนดห้ามการใช้วิธีการนัดหยุดงานทั่วไปมาใช้ และต่อมาจึงได้มีการ
 ยกเลิกในภายหลัง

ส่วนในประเทศอื่นๆ ก็มีลักษณะการรวมตัวกัน กว้างขวางและมีการ
 ใช้ความรุนแรงคล้ายๆ กัน ทั้งนี้ เนื่องจากก่อนหน้านั้น กลุ่มลูกจ้างคนงานได้ถูกกด
 ขี่มาตลอดและมีความรู้สึกว่าจะต้องใช้วิธีการรุนแรงจึงจะได้มาในสิ่งที่ตนเรียก
 ร้อง กล่าวคือ ลูกจ้างคนงานทั่วไปในยุคนั้นมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อนายจ้าง เห็นว่า
 นายจ้างคอยแต่จะเอาประโยชน์ฝ่ายเดียว

๒.๔ การเจรจาทอรองด้วยสันติวิธีและการมีข้อตกลง

พฤติกรรมหรือบทบาททำนองนี้นับว่าเป็นบทบาทใหม่ของสหภาพแรง
 งานในยุคใหม่ หรือผ่านการวิวัฒนาการตัวเองมาแล้วพอสมควร กล่าวคือ มีการ
 รวมตัวกันเป็นสภาขององค์การลูกจ้าง ที่มีสมาชิกกว้างขวางก็จริง แต่การเจรจา
 ทอรอง เป็นไปด้วยเหตุด้วยผลใช้วิธีการแบบสันติวิธี ส่วนฝ่ายนายจ้างเองก็ยอมรับ
 องค์การของฝ่ายลูกจ้าง ยินยอมเจรจาทอรองและพยายามหันหน้าเข้าหากัน เกิด
 หนุ่หนึ่งกันและกัน ซึ่งลักษณะเช่นนี้ จะมีความเป็นจริงเป็นจังขึ้นก็เฉพาะในประเทศ

ที่พัฒนาแล้ว ส่วนประเทศกำลังพัฒนาสภาพเช่นนี้ ยังไม่อาจเกิดขึ้นอย่างจริงจังได้

ในประเทศอังกฤษ ตามกลางการต่อสู้กันระหว่างฝ่ายนายจ้างและฝ่ายลูกจ้างที่ใช้วิธีการรุนแรง เขาหากันนั้น ก็มีนายจ้างบางคนที่ยังมองเห็นความสำคัญและเห็นอกเห็นใจในสภาพความเป็นอยู่ของลูกจ้างจึงได้พยายามจัดสวัสดิการและให้ค่าตอบแทนในการทำงานที่แก่ ลูกจ้างของตน และก็พยายามเผยแพร่แนวความคิดนี้ออกไป ซึ่งในยุคก่อนนายจ้างจำนวนมากก็ยอมรับสภาพของสหภาพแรงงานเห็นอกเห็นใจลูกจ้างคนงาน ส่วนฝ่ายสหภาพแรงงานเองก็เริ่มเข้าใจปัญหาไ้มากขึ้น โดยมองเห็นความจำเป็นหรือเห็นอกเห็นใจนายจ้างเพิ่มมากขึ้น และพบว่าการใช้แก่วิธีการรุนแรง ก่อนนายจ้างนั้นวันจะเป็นผลร้าย และการนัดหยุดงานอย่างพร่ำเพรื่อทำให้เกิดความปั่นป่วนวุ่นวายทั่วไป ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม และนั้นวันจะได้รับการติเตียนจากคนทั่วไป ทั้งสองฝ่ายจึงหันมาร่วมมือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เจรจากันโดยสันติวิธี นอกจากนี้ ในยามภาวะวิกฤต ทั้งสองฝ่ายยังได้ให้ความร่วมมือกับรัฐบาล เช่น ฝ่ายสหภาพแรงงานก็ยอมสละสิทธิ์ที่จะนัดหยุดงานและฝ่ายนายจ้างก็สละสิทธิ์ที่จะปิดงาน งดจ้างซึ่งแสดงให้เห็นการพัฒนาขึ้นมาอีกในระดัหนึ่ง เกิดมีจรรยาบรรณขึ้นระหว่างทั้งสองฝ่าย

ส่วนฝ่ายรัฐบาลเองหลังจากเกิดการนัดหยุดงานทั่วไป ก็ได้ตระหนักว่า การนัดหยุดงาน เช่นนี้ทำให้เกิดความวุ่นวาย และปั่นป่วนเดือดร้อนกันมากจึงมีการตั้งคณะกรรมการระงับการนัดหยุดงาน ซึ่งจากการศึกษาและขอเสนอแนะ ทำให้ในภายหลังต่อมา รัฐบาลจึงออกกฎหมายกำหนดให้ข้อตกลงที่มาจากการเจรจาคือรองมีผลบังคับใช้ เช่นเดียวกับกฎหมาย ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ทั้งสองฝ่ายกำหนดกติกา ระหว่างกัน ทำให้การนัดหยุดงานอย่างพร่ำเพรื่อลดลงได้ บทบาทของสหภาพแรงงานจึงเป็นไปในลักษณะต่อรองร่วมโดยสันติวิธี

สำหรับในสหรัฐอเมริกาเอง หลังจากสมาคมอัสวินแห่งแรงงานได้ใช้วิธีการต่อสู้ในฐานะสมาคมด้วยวิธีการนัดหยุดงานนั้น ทำให้ประชาชนเดือดร้อนจึงไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนและขณะเดียวกัน ก็เกิดมีสหพันธ์แรงงาน

ชาวอเมริกัน (The American Labour - AFL) ซึ่งเป็นสหพันธ์แรงงานที่ไม่
 นิยมการใช้วิธีการรุนแรงเป็นสหภาพแรงงานธุรกิจสนับสนุนลัทธิทุนนิยมแบบอเมริกา
 เห็นว่าสหภาพแรงงานควรมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงเรื่องค่าจ้างและสภาพการ
 ทำงานมากกว่าจุดประสงค์ทางการเมือง และเห็นว่าในวงการแรงงานสัมพันธ์
 ควรให้ธุรกิจเอกชนและสหภาพแรงงาน มีเสรีภาพในการดำเนินงาน ไม่ต้องการ
 ให้รัฐเข้ามายุ่งเกี่ยวกับแต่การกำหนดค่าแรงขั้นต่ำ นิยมใช้วิธีการเจรจาประนี-
 ประนอมกัน

ต่อมาเกิดสภาแรงงานอุตสาหกรรม (The Congress of
 Industrial Organization-CIO) ได้มีการรวบรวมคนงานจากอุตสาหกรรม
 ใหญ่ๆ เริ่มค่นจากอุตสาหกรรมเหล็กและขยายตัวไปในอุตสาหกรรมอื่นๆ บทบาท
 การดำเนินงานก็คล้ายๆ กับ AFL โดยวิธีการเจรจาต่อรองรวม โดยสันติวิธี
 พยายามไม่ใช้วิธีการรุนแรง และต่อมา AFL และ CIO สามารถรวมตัวกันได้
 ใช้ชื่อว่า "The American Federation of Labour and Congress
 of Industrial Organization" (AFL-CIO) ซึ่งเป็นองค์การใหญ่ที่เป็น
 ตัวแทนของลูกจ้างคนงานโดยทั่วไป

๓. บทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงาน

โดยทั่วไปบทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงานพอจะแยกกล่าว
 ได้เป็น ๓ ระดับ ดังนี้คือ

๓.๑ การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของสหภาพแรงงานในฐานะ กลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มอิทธิพล

ลูกจ้างคนงานนอกจากจะเข้าร่วมมีบทบาททางการเมืองในฐานะ
 ประชาชนธรรมดาแล้ว ยังมีบทบาทในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ และกลุ่มอิทธิพลทาง
 การเมือง ซึ่งจะมามีบทบาทในลักษณะการเรียกร้องให้รัฐบาลออกกฎหมายเพื่อคุ้มครอง
 หรือยกฐานะความเป็นอยู่ของลูกจ้างคนงานให้ดีขึ้น หรือร่วมกันลงคะแนน
 เสียงสนับสนุนพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งที่มีนโยบายให้ประโยชน์กับกลุ่ม

ลูกจ้างคนงาน การมีส่วนร่วมหรือมีบทบาททางการเมืองในลักษณะนี้มีอยู่ทั่วไปใน
 ประชาธิปไตย เช่น ในสหรัฐอเมริกา องค์การใหญ่ของลูกจ้าง คือ AFL-CIO
 ไม่ได้ประกาศตนเป็นพรรคการเมือง แต่ก็มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพรรคเดโมแครต^(๑)
 การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับนี้เป็นการแสดงออกถึงปัญหาและความต้องการ
 ของกลุ่มลูกจ้างคนงานโดยทั่วไป แต่มิได้มีจุดหมายจะเข้ายึดกุมอำนาจการปกครอง
 ของรัฐ เช่น ในประเทศไทย กลุ่มสหภาพแรงงานเคยเรียกร้องให้รัฐบาลกำหนด
 และยกระดับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังได้มีการเรียกร้องให้รัฐบาล
 ให้นำความรับผิดชอบขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ที่กำหนดให้มีการร่วม
 กลุ่มได้อย่างเสรี เป็นต้น

๓.๒ สหภาพแรงงานกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เป็นการเข้ามามีบทบาททางการเมือง ในระดับสูง กล่าวคือ ลูกจ้าง
 คนงานจะจัดตั้งพรรคการเมืองของตนเอง ซึ่งมีวัตถุประสงค์แน่วแน่เพื่อประโยชน์
 ของกลุ่มคนโดยตรงและมีเป้าหมายให้ประสบความสำเร็จจากการเลือกตั้งและเข้า
 เป็นผู้บริหารอำนาจทางการเมืองเสียเอง กรณีนี้จะเป็นบทบาทของสหภาพแรงงาน
 ในประเทศประชาธิปไตย เช่น พรรคแรงงาน (Labour Party) ในประเทศ
 อังกฤษ ซึ่งประสบความสำเร็จ ได้รับความเห็นเสียงเลือกตั้งสูงจนได้รับชัยชนะถึง
 ขนาดสามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ เมื่อถึงระดับนี้แล้ว สหภาพแรงงานกับการเมือง
 จึงเป็นส่วนสำคัญที่เกื้อกูลซึ่งกันและกัน สหภาพแรงงานจึงมีบทบาททางการเมือง
 ที่ชัดเจน เช่น เกี่ยวกับบทบาทการเป็นสหภาพแรงงานในสถานประกอบการกรรม
 ภา สำหรับประเทศไทยเคยมีพรรคแรงงานเมื่อถึงเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖
 แต่พรรคดังกล่าวยังไม่ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งก็เป็นอันต้องยุบเลิกไป
 และขณะนี้ทราบว่าได้มีการจัดตั้งพรรคแรงงานขึ้นมาใหม่ ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้อง
 คอยสังเกตุการณ์และติดตามกันต่อไป

จำนงค์ สมประสงค์, การแรงงานสัมพันธ์ หลักและวิधिปฏิบัติ,

เป็นบทบาททางการเมืองอีกแบบหนึ่งของสหภาพแรงงานที่มีทั้งลักษณะ
 เปิดเผยและลับ ส่วนมากจะเป็นสหภาพแรงงานที่ได้รับอิทธิพลจากลัทธิอุดมการ
 แบบมาร์ก ซีสม์ ซึ่งเห็นว่าอำนาจการปกครองจะต้องอยู่ในมือของชนชั้นกรรมกรที่
 ซึ่งได้แก่กรรมกร ชาวไร่ ชาวนา เท่านั้น ความเป็นธรรม ที่แท้จริงจึงจะเกิดขึ้น
 ได้ ดังนั้น ชนชั้นกรรมกรจะต้องลุกฮือขึ้นโค่นล้มระบบการปกครองเก่า และสร้าง
 ระบบเผด็จการโดยชนชั้นกรรมกรขึ้นมาแทน ซึ่งจะเห็นได้ว่า กรรมกรหรือลูกจ้าง
 คนงานจะต้องรวมเป็นกองกำลัง เพื่อที่จะลุกขึ้นต่อสู้ล้มล้างระบบการเมืองการปก-
 ครองเก่า สหภาพแรงงานจึงกลายเป็นหน่วยงานประสานงานกองกำลังรวมของ
 ฝ่ายลูกจ้าง เช่น ในสหภาพโซเวียตสมัย หน่วยงานของกรรมกรลูกจ้างมีบทบาท
 สำคัญเป็นอย่างยิ่งในการปฏิวัติโค่นล้มระบบการเมือง การปกครองเก่าและสร้าง
 ระบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ขึ้นแทน

๔. ประวัติความเป็นมาของสหภาพแรงงานไทย

จากประวัติความเป็นมาของสหภาพแรงงานต่างๆ ไปจนถึงที่กล่าวมาแล้ว
 จะเห็นได้ว่า แรกเริ่มการรวมตัวของลูกจ้างคนงานนั้นจะถูกต่อต้านซึ่งโดยมากผู้
 มีอำนาจทางการเมืองจะออกกฎหมายห้ามการรวมกลุ่มกัน แต่กฎหมายก็ไม่อาจยับ
 ยั้งการรวมกลุ่มของลูกจ้างคนงานได้และในที่สุดก็ต้องยอมรับและออกกฎหมายมา
 รองรับ ให้การคุ้มครองโดยถือเป็นสิทธิอันชอบธรรม สำหรับประเทศไทยก็มีลักษณะ
 คล้ายคลึงกันเพียงแต่ว่าในประเทศไทยได้เกิดขึ้นล่าช้ากว่าประเทศตะวันตกร่วม
 ร้อยปี กล่าวคือแรกเริ่มเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๐ ซึ่งในขณะนั้นในประเทศแถบยุโรปได้
 มีกฎหมายรับรองการมีสหภาพแรงงานแล้วและการรวมตัวของลูกจ้างคนงานก็ได้
 รวมตัวกันเป็นมีกแผ่นแล้วด้วย ประเทศไทยเพิ่งจะมีการก่อตั้งสมาคมลูกจ้างรกราง
 ขึ้นเป็นสมาคมแรก (๑) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการและสวัสดิการในรูปของการ
 ช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิก ซึ่งก็ยังคงเป็นแบบสมาคมคนงานในยุคโบราณ
 ของประเทศตะวันตก

* นิกม จันทรวินทร, "สมาคมลูกจ้างกับประสบการณ์ของประเทศไทย"
การแรงงาน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยเซชม, ๒๕๑๓) หน้า ๔๐ - ๔๑

สหภาพแรงงานที่เป็นไปตามแบบอย่างของหลักสากลได้ก่อตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๔๘ เรียกชื่อว่า "สหภาพกรรมกรกลาง" Central Union of Labour ได้รับการยอมรับจากรัฐบาลอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. ๒๔๕๐ สมาชิกส่วนใหญ่เป็นคนจีน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๕๒ สหภาพกรรมกรกลางได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของสหพันธ์สหภาพกรรมกรแห่งโลก (WFTU) ซึ่งนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ (๑) รัฐบาลภายใต้การนำของจอมพล ป. พิบูลสงคราม เห็นว่าสหภาพกรรมกรกลางจะเป็นอันตรายแก่ประเทศไทยเพราะนิยมลัทธิการเมืองที่ตรงข้ามกับประชาธิปไตย รัฐบาลจึงหาทางล้มล้างสหภาพกรรมกรกลางที่นิยมฝ่ายซ้ายด้วยการให้การสนับสนุนกรรมกรที่นิยมฝ่ายขวาโดยก่อตั้งองค์การลูกจ้างขึ้นมาชื่อ "สหภาพกรรมกรไทย" รัฐบาลให้การช่วยเหลืออย่างเต็มที่และเปิดเผยทั้งในทางการเงินและอื่นๆ และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นสมาคมกรรมกรไทย (Thai National Trades Union Congress) ชื่อย่อคือ TNTCU สมาชิกของ TNTCU มีทั้งเป็นลูกจ้างและไม่เป็นลูกจ้าง เมื่อสมาคมกรรมกรไทยมีความมั่นคงแล้วรัฐบาลก็ตั้งจับผู้นำกรรมกรที่นิยมฝ่ายซ้ายทั้งหมดในชื่อหา "คอมมิวนิสต์" สหภาพกรรมกรที่นิยมฝ่ายซ้ายจึงสลายตัวไปในที่สุด

ในปี พ.ศ. ๒๔๕๗ รัฐบาลได้สนับสนุนให้มีการก่อตั้งสมาคมกรรมกรขึ้นมาอีกแห่งหนึ่งเรียกว่า "สมาคมเสรีแรงงานแห่งประเทศไทย" (The Free Workmen's Association of Thailand) ชื่อย่อว่า FWAT เพื่อทำการรวบรวมกรรมกรซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนจีนเข้าด้วยกันเป็นการกีดกันงานให้มาเป็นพวกของรัฐบาลอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลอย่างใกล้ชิด มีวัตถุประสงค์ทางการเมืองมากกว่าการเป็นตัวแทนของลูกจ้างในการเจรจาต่อรองกับนายจ้าง

ต่อมากรมประชาสัมพันธ์ โดยคำแนะนำขององค์การแรงงานระหว่างประเทศได้เสนอให้รัฐบาลออกกฎหมายแรงงานซึ่งรัฐบาลเห็นชอบด้วยจึงได้มีพระราชบัญญัติแรงงาน พ.ศ. ๒๔๕๘ ประกาศใช้ มีบทบัญญัติให้สหภาพแรงงาน

เป็นสมาคมที่ถูกก้องตามกฎหมายมีสิทธิที่จะเจรจาต่อรองกับนายจ้าง ผลปรากฏว่า
ได้มีการ ขอจดทะเบียนตั้งสหภาพแรงงานร่วม ๑๐๐ สมาคมในช่วงระยะเวลาเพียง
๑ ปี

ก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติแรงงาน พ.ศ. ๒๔๘๕ ออกมาใช้ สภาพทาง
การเมืองในขณะนั้นมีความแตกแยกอย่างหนัก มีการใช้วิธีการสกปรกในการล้มล้าง
นักการเมือง ยั่วยุให้เกิดความวุ่นวายในวงการแรงงาน เช่นการนัดหยุดงานโดยไม่มี
เหตุผล ซึ่งหลังจากมีพระราชบัญญัติแรงงานนี้ออกมาใช้และมีการจัดตั้งสหภาพแรง
งานกันมากมายแล้ว สหภาพแรงงานจำนวนมากก็ตกเป็นเครื่องมือทางการเมือง
ในทำนองเดียวกันอีก

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เข้าทำการปฏิวัติได้สำเร็จ
และได้ประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติแรงงาน พ.ศ. ๒๔๘๕ เสียโดยอ้างว่ากฎ
หมายดังกล่าวเป็นกฎหมายที่เปิดช่องให้มีการยุบส่ง เสริมลูกจ้างในทางมิชอบก่อ
ให้เกิดความระส่ำระสายในการประกอบการอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม กระทบ
กระเทือนต่อเศรษฐกิจของประเทศชาติโดยส่วนรวม นอกจากนั้นยังได้จับกุมผู้นำ
กรรมกร เป็นจำนวนมากจึงทำให้สมาคมของลูกจ้างคนงานสลายตัวไป แลลูกจ้าง
ก็ได้มีการรวมตัวกันน้อยๆ เพื่อขอเจรจาต่อรองกับนายจ้างและมีการนัดหยุด
งานโดยมิชอบด้วยกฎหมายอยู่เสมอและเป็นเช่นนี้มาเรื่อยๆ รวม ๑๕ ปี จนกระทั่ง
ในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ คณะปฏิวัติโดยการนำของจอมพลถนอม กิ ตติขจร ได้มีประ
การสละปฏิวัติฉบับที่ ๑๐๓ เรื่องการคุ้มครองแรงงานและแรงงานสัมพันธ์ออกม
าใช้ ให้อำนาจกระทรวงมหาดไทยออกประกาศกระทรวงมหาดไทยขึ้นมาใช้บังคับ
ในเรื่องทั้งสองได้ ซึ่งต่อมาได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องการคุ้มครอง
แรงงานและแรงงานสัมพันธ์ออกมามีใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๑๕ กฎหมาย
นี้ได้เปิดโอกาสให้ก่อตั้งสหภาพแรงงานขึ้นได้แต่เป็นรูปของสมาคมลูกจ้าง โดยห้าม
มีวัตถุประสงค์เกี่ยวข้องกับการเมือง จากนั้นจึงได้มีสหภาพแรงงานที่ถูกก้องตาม
กฎหมายเกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่าและมีต่อเนื่องมา โดยตลอด

ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้มีพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ แต่ก็ได้มีข้อความกำหนดห้าม มีวัตถุประสงค์ทางการเมือง เช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นการแยกสหภาพแรงงานออกจากการเมืองโดยเด็ดขาด จากนั้นสหภาพแรงงานก็ได้เติบโตและมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งปัจจุบันมีสหภาพแรงงานทั้งหมดประมาณ ๒๐๐ กว่าสหภาพ รวมตัวกันเป็นสหพันธ์แรงงาน สหพันธ์และร่วมกันจัดตั้งสภาองค์การลูกจ้างขึ้นถึง ๓ แห่ง ในปัจจุบัน.

๕. บทบาทของสหภาพแรงงานไทย

สำหรับประเทศไทยนั้น ดังที่กล่าวมาแล้วว่าแรกเริ่มการก่อตั้งขององค์การของลูกจ้างงานนั้นเป็นไปในรูปสมาคมอาชีพที่มีวัตถุประสงค์ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้สวัสดิการและกักกันคนภายนอกมาแย่งอาชีพ ซึ่งบทบาทของสมาคมก็จะดำเนินไปเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้

ต่อมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ ลูกจ้างคนงานได้มีการรวมตัวกันมากขึ้นและมีบทบาทในการต่อรองกับนายจ้าง โดยการนัดหยุดงานอย่างประปรายและการนัดหยุดงานเป็นไปในลักษณะที่ยังสะเปะสะปะ ซึ่งมีสาเหตุมาจากทั้งการยื่นข้อเรียกร้องของลูกจ้างการเปลี่ยนแปลงสภาพการจ้างของนายจ้างเอง ตลอดจนการขอให้เปลี่ยนแปลงผู้บริหาร เป็นต้น ซึ่งระยะนั้นก็ยังไม่มีความหมายที่จะกำหนดกติการะหว่างทั้งสองฝ่าย และผู้ที่เข้าทำการระงับข้อพิพาทแรงงานนั้นก็ไม่นั่นนอน ส่วนมากแล้วแต่รัฐบาลจะมอบหมายหรือบางครั้งรัฐบาลจะเป็นผู้ทำการระงับข้อพิพาทเสียเองก็มี เพราะไม่มีหน่วยราชการรับผิดชอบโดยตรง

หลังสงครามโลกครั้งที่สอง รูปแบบของสหภาพแรงงานในประเทศไทยได้เริ่มมีการจัดตั้งขึ้นตามหลักสากลจนกระทั่ง พ.ศ. ๒๔๘๘ ได้มีพระราชบัญญัติแรงงานเกิดขึ้น รับรองการมีสหภาพแรงงาน บทบาทของสหภาพแรงงานในยุคนั้น ยังคงเป็นไปในลักษณะการนัดหยุดงานและการนัดหยุดงานนั้นก็ยังไม่ค่อยมีกฎเกณฑ์ ส่วนมากเมื่อยื่นข้อเรียกร้องลูกจ้างก็จะพากันนัดหยุดงานทันที เพื่อให้นายจ้างรับ

ข้อเรียกร้องและให้ยอมรับตามที่เรียกร้องด้วย ซึ่งทำให้เกิดความวุ่นวายพอสมควร และเมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ทำการยึดอำนาจในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ จึงได้ยุบเลิกพระราชบัญญัติแรงงาน พ.ศ. ๒๔๘๘ และสหภาพแรงงานต่างๆ ก็ถูกยุบเลิกไปด้วย ทำให้บทบาทของสหภาพแรงงานดกน้อยลงแต่ลูกจ้างคนงานก็ยังคงมีการรวมตัวกันแบบสมาคมลับมีการดำเนินการจนกระทั่งถึงขั้นนัดหยุดงานก็มีหลายครั้งและบทบาทของสหภาพแรงงานก็ดำเนินเช่นนี้มาเรื่อยๆ จนกระทั่ง เกิดการยึดอำนาจโดยจอมพลถนอม กิตติขจร ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ และได้ออกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๐๓ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๑๕ ซึ่งเป็นทั้งกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงานและแรงงานสัมพันธ์ โดยรับรองการจัดตั้งสหภาพแรงงานในนามของสมาคมลูกจ้างทำให้ลูกจ้างคนงานได้ก่อตั้งสมาคมขึ้นอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งมีจำนวนมากพอสมควรและบทบาทการเรียกร้องเจรจาต่อรองต่างๆ ก็เพิ่มมากขึ้น

ภายหลังเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ประชาชนคนไทยได้ตื่นตัวในสิทธิเสรีภาพอันมาก ลูกจ้างคนงานก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน ซึ่งบทบาทของสหภาพแรงงานหรือลูกจ้างคนงานทั่วไป ในช่วงนี้ เป็นไปคล้ายความรุนแรงใช้การนัดหยุดงานเป็นเครื่องมือในการต่อสู้ต่อรองกับนายจ้าง มีสถิติการนัดหยุดงานสูงมากเป็นประวัติการก็ลักษณะเช่นนี้ไม่เคยมีมาเลย ในประวัติศาสตร์และการนัดหยุดงานก็ไม่ปรากฏเกิดขึ้นส่วนมากจะเป็นการนัดหยุดงานในทันทีทันใด วิธีการก็มักจะใช้วิธีรุนแรงเช่นปิดล้อมโรงงานหรือรวมนัดหยุดงานหลายๆ แห่งพร้อมกันทำให้เกิดความปั่นป่วนทางเศรษฐกิจและภาวะการลงทุนเป็นอันมาก ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้มีพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘ ออกมาใช้บังคับทำให้มีกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการก่อตั้งสหภาพแรงงาน วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานตลอดจนการยื่นข้อเรียกร้องเจรจาและกฎเกณฑ์ขั้นตอนเกี่ยวกับการนัดหยุดงานใช้ ทำให้การจัดตั้งและการดำเนินงานของสหภาพแรงงานมีระบบระเบียบมากขึ้น แต่ในความเป็นจริงปรากฏว่าการต่อสู้หรือบทบาทของลูกจ้างคนงานก็ได้เป็นไปตามระบบที่วางเอาไว้ ยังคงใช้วิธีการรุนแรงและผิดขั้นตอนของกฎหมายเป็นส่วนมากความวุ่นวายจึงยังคงมีอยู่เป็นจำนวนมาก

ต่อมา เกิดกรณีการบีบบังคับของคณะกรรมการปกครองแผ่นดินโดยกร
 นำของพลเอกสัจจ ชาติอยู่ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๕ ใ้หยุดระงับบทบาทของ
 สหภาพแรงงานลงไป โดยใ้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องใ้ขอพิพาทแรง
 งานเข้าสู่การชี้ขาดและห้ามนายจ้างปิดงานหรือลู่จ้างนักหยุดงานในระหว่างประ
 กาศใ้ใช้กฎัยการศึก ฉบับลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๑๕ บทบาทของสหภาพแรงงาน
 จึงจำกัดอยู่แค่เฉพาะการยื่นขอเรียกร้องหรือร้องทุกข์ รเรียนค่า ๆ หรือไม่ก็ เป็น
 การอบรมสมาชิกใ้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายแรงงานเป็นต้น ทำให้สิทธิการนักหยุด
 งานลหายไปในทันทีทันใด ยังคงมีการนักหยุดงานที่ผิดกฎหมายอยู่บ้างก็ เป็นจำนวน
 ที่น้อยมาก จนกระทั่งทุกปี พ.ศ. ๒๕๒๕ จึงใ้ยกเลิกประกาศกระทรวงมหาดไทย
 ฉบับดังกล่าว หลังจากนั้นเป็นต้นมาบทบาทของสหภาพแรงงานใ้มีการนักหยุดงาน
 อย่างประปรายระบบการเจรจาต่อรองใ้เป็นระบบระเบียบมากขึ้น ส่วนฝ่ายนาย
 จ้างเองก็ยอมรับบทบาทของสหภาพมากขึ้น ฝ่ายสหภาพแรงงานเองก็มีความรู้ความ
 เข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่และบทบาทของตัวเองดีขึ้น จึงเป็นความหวังว่า ตั้งแต่ใ้ถ
 ไประบบสหภาพแรงงานจะเป็นระบบที่คอยเชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดีระหว่างลูก
 จ้างกับนายจ้างต่อไป

๖. บทบาททางการเมืองของสหภาพแรงงานไทย

สำหรับประเทศไทยเรานั้น สหภาพแรงงานมีบทบาททางการเมือง
 เกี่ยวเนื่องกันมาตลอด แม้วากฎหมายจะกำหนดห้ามมีวัตถุประสงค์ทางการเมือง
 ก็ตาม แต่เท่าที่ผ่านมามีความจำเป็นบางอย่างบังคับ ทำให้สหภาพแรงงานจำเป็น
 ต้องมีการเรียกร้องต่ออำนาจทางการเมืองเสมอๆ เช่น การขอใ้กำหนดอัตรา
 ค่าจ้างขั้นต่ำใ้สูงขึ้น ใ้มีกฎหมายคุ้มครองลูกจ้างคนงานแมกขึ้นการเรียกร้อง
 ดังกล่าวเป็นการเรียกร้องเพียงในฐานะกลุ่มผลประโยชน์เท่านั้น พพัฒนาของสห
 ภาพแรงงานไทยยังไม่ถึงขนาดก่อตัวเป็นพรรคการเมืองใ้ซึ่งก็ยอมรับมีบทบาทและ
 อุปสรรคมาก